

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

---

von Hellens tvingar oss tänka på människans vilsna situation

Möller-Sibeliuss, Anna

Published in:
Vasabladet

Published: 15/10/2022

Document Version
Accepted author manuscript

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Möller-Sibeliuss, A. (2022). von Hellens tvingar oss tänka på människans vilsna situation. *Vasabladet*.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023030329471>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Engagerande och skakande diktbok om modernitetens slutstation

Titeln på Victor von Hellens andra diktsamling "Onkalo" har uppenbara konnotationer till Olkiluoto och tar i sin tematisering av kärnavfallsproblematik ett avgörande steg vidare i allvarsamhet och apokalyps från debutsamlingen "Något i tiden håller på att ta slut" (2020). Också den tangerade modernitetsproblematik, men med ett lättare grepp, och även det narrativa elementet går igen och förstärks i den nya boken.

"Onkalo" är en lyrisk dystopi om en person som börjat kalla sig själv Zubey och som officiellt anställts av staten som skogvaktare kring år 2035. I praktiken vaktar han (jag läser jaget som ett manligt subjekt) en av ingångarna till en kärnavfallsdepå. I decennier har han skött uppdraget som egentligen inte kräver annat än hans närvaro, om ens det, och ibland undrar han om uppdragsgivaren rentav glömt bort honom eller om kärnavfallet flyttats eller situationen förändrats på något väsentligt sätt utan att han underrättats.

Ingen obehörig har i alla fall dykt upp under alla år och kontrollbesöken av myndigheterna har också upphört, men mat förs fortfarande till honom av en drönare som infinner sig punktligt varannan vecka. Den är hans enda länk till omvärlden och vad som i övrigt skett sedan han anställdes eller vad som sker i världen just nu har han ingen aning om.

Han har vant sig vid sin avskilda tillvaro i skogen invid den finska västkusten och umgås bara med sin ålderstigna katt Louise. Han tog jobbet för att han längtade bort, precis som så många andra, längtade efter att köra in i dimma, klä av sig på en äng, tunnas ut och försvinna.

Inte för att hans tillvaro utanför civilisationen skulle innebära något slags djupt tillfredsställande alternativ präglad av långsamhetens och det lugna varandets rikedom. Tvärtom ter sig hans liv tyglat ångestfullt och renons på mening och har inte mycket med Rousseaus tro på en återupprättad kontakt med naturen att göra, men desto mer med Kafkas existentiella alienation och främlingskap.

Parallellt med kärnavfallsvaktandet skildras drömsekvenser eller minnesbilder av bilfärder genom USA, genom öknar och landskap märkta av skogbränder och övernattningar på motell; ett pars tysta och flackande färd utan mål och mening i en hyrbil och i ett tillstånd av "mitt emellan", i väntan på att något ska ske eller ta bara slut.

Metallporten som skyddar ingången till kärnavfallsdepån tränger sig in i diktjagets drömmar och utövar det okändas och undergångens lockelse hos honom. Den stängda portens symbolik har i von Hellens gestaltning fått en kuslig metonymisk glidning över tid; när det tidiga 1900-talets poeter skrev om gallergrindar och portar som människan måste stanna inför var det ändå något annat som dolde sig på andra sidan än livsförgörande radioaktiv strålning.

Eller så inte. Vissa poeter som till exempel Kerstin Söderholm insåg nog redan för hundra år sedan hur farligt och frestande det är för mänskligheten att överträda vissa gränser av teknologiskt slag och kunde förutse (inte i detalj men principiellt) vilka fatala konsekvenser sådana "framsteg" kunde få.

Det är en skrämmande, skickligt gestaltad och lågmäلت suggestiv text som von Hellens skrivit om ett tema som tyvärr fått förnyad aktualitet i dag. Under rådande energikris, till följd av kriget i Ukraina och andra faktorer, framstår kärnkraftverken igen som oundgängliga energikällor som behöver byggas ut. Vilka följder förvaringen av avfallet ställer kommande generationer inför – och vilka faror för nulevande organismer vid eventuella olyckor och skador – anser man sig inte ha råd att tänka på.

Med "Onkalo" tvingar von Hellens oss att tänka på det och leva oss in i människans vilsna, desperata existentiella situation. Det är en omskakande bok om allt som kan gå fel i moderniteten och med oss själva, skriven med en underton av sorg över den mänskliga kapacitet till skönhet, liv och mening som inte kunnat förverkligas som den borde.

Anna Möller-Sibeliu